

MENEDZSER ÁTLAGKERESETEK A VÁLLALKOZÓI SZFÉRÁBAN

Az elemzés a felső szintű vezetők kereseti adatait tekinti át, majd összehasonlítja azokat a nyugat-európai és magyar menedzser fizetésekkel, illetve jövedelmekkel. Az adatokból levont következtetések alapján a szerző javaslatot tesz a „vezérigazgatók“ és a fizikai foglalkozásúak kereseti arányainak bizonyos befolyásolására.

A vezetők éves kereseti adataira vonatkozóan meglehetősen nehéz tényadatokhoz jutni, ugyanis a KSH az utóbbi években nem publikál ilyen adatokat*. A KSH adatok hiányában, illetve azt pótlóként különböző felmérések készülnek a kereseti arányok, ezen belül a vezetők keresetére vonatkozóan.

Az 1993. évi kereseti arányokra vonatkozó felmérések közül kettővel kívánok részletesebben foglalkozni. Azzal a két felméréssel, illetve az abból készült elemzéssel, amely az átlagolvasó számára hozzáférhető, amelyet a Figyelő menedzserpiac című mellékletben¹ és a Munkaügyi Szemle 1994. évi július–augusztusi számában² publikáltak.

Elemzéseimet az úgynevezett felső szintű vezetésre (első számú vezető és helyettesei) vonatkozóan végeztem, mert úgy gondolom, hogy az ő keresetük, illetve kereseti arányaik meghatározzák a közép- és alsó szintű vezetők kereseti arányait.

A következőkben áttekintem a felső szintű vezetők 1993. évi kereseti adatait

- a Munkaügyi Minisztérium és
- a Price Waterhouse nemzetközi pénzügyi, számviteli tanácsadó cég felmérései alapján.

Ezután rövid nemzetközi kitekintés következik a nyugat-európai és a magyar menedzserfizetések és kereseti arányok összehasonlítására.

Az átlagkeresetek vizsgálata mellett foglalkozni kívánok azokkal az egyéb juttatásokkal (gépkocsi használat, cégtőlcsön, üdülési támogatás stb.), amelyeket a vezetők – de különösen a felső szintű vezetők – az átlagkereseten túlmenően megkapnak.

Befejezésül javaslatot teszek a vezérigazgatók és a fizikai foglalkozásúak kereseti arányainak bizonyos befolyásolására.

Keresetek, kereseti arányok a Munkaügyi Minisztérium felmérése alapján

A Munkaügyi Minisztérium felmérése valamennyi nemzetgazdasági ágra, a húsz főnél többet foglalkoztató jogi személyiségű gazdálkodó szervezet véletlenszerű mintavétellel kiválasztott dolgozóira terjedt ki. A minta létszáma 101 ezer fő volt, amely 6,2 %-os reprezentációnak felel meg.

A felmérés szerint a munkakörönkénti bruttó alaplábér és kereseti arányok 1993-ban a vállalkozói szférában a következők voltak.

1. táblázat

Sorszám	Munkakör	Havi alaplábér Ft/fő/hó	Tényleges kereset Ft/fő/hó
01	Igazgatók	77641	107409
02	Igazgatóhelyettesek	76008	115373
03	Fizikai foglalkozásúak átlagkeresete	–	20916

* A legutolsó ilyen jellegű adatközlés „A szellemi foglalkozásúak havi átlagkeresete állománycsoportok szerint“ volt, amely 1980, 1983, 1984, 1985, 1986 évek adatait tartalmazta. Statisztikai évkönyv 1986. (KSH, Bp., 1987. 58. p.)

Forrás: 01, 02 sorokhoz: Munkaügyi Szemle 1994. évi 7–8. szám 8. p.
03. sorhoz: Statisztikai havi közlemények 1994/2–3. szám 12. p.

A kereseti arányokat illetően a 01 sorban szereplő igazgatók (vezérigazgató, ügyvezető igazgató) havi átlagkeresete

- 5,1 szerese a fizikai foglalkozásúak átlagkeresetének
- 10,2 szerese a havi 10500 Ft-os minimálbérnek.

Figyelmet érdemel, hogy a 02 soron szereplő igazgatóhelyettesek havi átlagkeresete magasabb, mint a 01 soron szereplő igazgatóké. Ez a furcsa arány a véletlenszerű mintavétel „tréfája”, ugyanis a helyettesek átlagkeresete egy adott cégnél értelemszerűen csak alacsonyabb lehet, mint az igazgató átlagkeresete.

Mivel a fenti átlagkereseti adatok lényegesen alatta vannak a napi hírekben felbukkanó menedzser jövedelmeknek, ezért a vállalkozás mérete szerinti bontásban is bemutatjuk az igazgatók kereseti adatait.

síti, hogy a dolgozók jelentős hányada itt csak a havi 10500 Ft-ot kereste. Teljesítménybérezés esetén az is lehetséges, hogy a havi bruttó kereset nem éri el a minimálbér szintjét sem.

Keresetek, kereseti arányok a Price Waterhouse felmérése alapján

A Price Waterhouse ügyfelei között több a külföldi, illetve egyes alapítású cég, mint a magyar.

A felmérésben részt vevő vállalatok köre nem tekinthető reprezentatív mintának, a tapasztalatok mégis megfelelő támpontot adnak az összehasonlítás elvégzéséhez – legalábbis a felmérés készítői szerint.

2. táblázat

Létszámkategória	Igazgatók		
	Alapbéré Ft/hó	Keresete	
		Ft/hó	Ezer Ft/év
1000 fő felett	115275	200476	2406
300–1000 fő között	115780	183187	2198
50–300 fő között	78742	106147	1274
20–50 fő között	63261	80928	971
Igazgatói átlagkeresetek	77644	107409	1289
Fizikai foglalkozásúak átlagkeresete	–	20916	251

Forrás: azonos az 1. táblázatnál szereplővel.

Az 1000 fős létszám feletti nagyvállalatok vezérigazgatóinak átlagkeresete 1,9 szerese az igazgatók átlagának, és 2,5 szerese a legkisebb vállalati kategóriába tartozó cégek igazgatói átlagkeresetének. Megállapíthatjuk tehát, hogy a vállalat mérete alapvetően meghatározza a felső szintű vezetők keresetét.

A vezérigazgatói és a dolgozói kereseteket összehasonlítva az

- 9,6 szerese a fizikai foglalkozásúak keresetének
- 19,1 szerese a 10500 Ft-os minimálbérnek

A kereseti arányok vizsgálatánál van értelme annak az összehasonlításnak is, hogy a vezérigazgatók keresetét az érvényben levő minimálbérhez hasonlítjuk. A minimálbérhez való viszonyítást az indokolja, hogy egyes iparágakban (pl. a feldolgozó iparon belül a textil, a ruházati, a bőripar) a fizikai dolgozók bruttó átlagkeresete országos átlagban olyan alacsony – 1993-ban 15048 Ft/hó – amely valószínű-

A felmérés szerint a munkakörönkénti havi alapbér és kereseti adatok a következők.

Ebben a táblázatban a 02–06 sorokban az igazgató (vezérigazgató, ügyvezető igazgató) helyettesek kereseti adatai találhatók, ez az 1. táblázatban összevontan a 02 sorban szerepel.

A 3. táblázat adataiból levonható fontosabb megállapítások:

- Az itt szereplő átlagkereseti adatok jelentősen magasabbak az 1. táblázatban szereplő adatoknál. Például a vezérigazgatók esetében az arány 3,6-szeres (391/107,4).
- A vezérigazgató(igazgató, ügyvezető igazgató) helyettesek átlagkeresete 2,2 szerese az 1. táblázatban szereplő igazgatóhelyettesek átlagának (248/115,4).
- A vezérigazgató (igazgató, ügyvezető igazgató) helyettesek átlagkeresete erősen differenciált. Legmagasabb a pénz-

3. táblázat

Munkakör	Alapbér Ezer Ft/hó	Prémium %	Kereset	
			Ezer Ft/hó	Ezer Ft/év
01 Vezérigazgató (ügyvezető ig.)	261	50	391	4692
02 Pénzügyi (gazdasági) igazgató	181	66	300	3600
03 Kereskedelmi igazgató	156	58	246	2952
04 Marketing igazgató	136	54	209	2508
05 Humán (munkaügyi) igazgató	135	40	189	2268
06 Termelési igazgató	182	62	295	3540
07 Fizikai foglalkozásúak átlagkeresete	–	–	20,916	251

Forrás: 01–06 sorokhoz: Figyelő, Menedzserpiac 1994. március 9.p., 07. sorhoz: Statisztikai havi közlemények 1994. 2–3. 12. p., KSH Bp. 1994.

ügyi igazgatók (300 EFT/hó), legalacsonyabb a humán igazgatók (189 EFT/hó) átlagkeresete. Az átlagkeresetben jelentkező differenciáltságot kisebb részben a havi alapbérben jelentkező különbségek, nagyobb részben a prémium százalékában meglevő eltérések okozzák.

- A vezérigazgató havi átlagkeresete
  - 18,7 szerese a fizikai foglalkozásúak átlagkeresetének
  - 37,2 szerese a havi 10500 Ft-os minimálbérnek.

A menedzserek keresetének nemzetközi összehasonlítása

Nem érdektelen nemzetközi összehasonlítást végezni a hazai és a nyugat-európai menedzserek éves átlagkereseteire vonatkozóan.

A HVG 1993. május 29-i száma³ foglalkozik a nyugat-európai menedzserfizetésekkel.

Tíz ország alábbi adatai kerülnek összehasonlításra:

- a vezérigazgató és gazdasági igazgató éves összjövedelme (fizetés + prémium)
  - az ipari bruttó kereset
- USA dollárban.

A tíz ország közül elegendőnek tartom a legmagasabb átlagot képviselő Németország és a legalacsonyabb átlagot képviselő Portugália adatainak összehasonlítását.

Magyarországon 1992-ben az éves átlagkeresetek forintban, illetve USA dollárban a következők voltak:

se, Portugáliában 2,7 illetve 2,8 szerese Magyarországi kollégáinak.

– Az ipari munkások átlagkeresete tekintetében még nagyobb a különbség (8,1, illetve 3,5) mint a vezető menedzserek esetében.

– Az ipari munkás és a vezérigazgató kereseti arányait összehasonlítva Magyarország vezet a 9,2 szerez aránnyal, míg a két nyugat-európai országban az arány 7,7, illetve 7,2. Ez azért is figyelemre méltó, mert a két nagyon különböző fejlettségű országban a keresetek abszolút összege között nagy a különbség, de a kereseti arányok közel állnak egymáshoz.

Utalni kívánok arra a közismert tényre, hogy a különböző országok átlagkereseteinek összehasonlítása csak jelzésértékű, de egyáltalán nem tükrözi az ún. életszínvonal-beli különbségeket. Véleményem szerint a keresetek igazi összemérése csak úgy lenne megvalósítható, ha ki lehetne azt mutatni, hogy azonos életvitel, azonos életmód mellett mennyit tud megtakarítani például egy négytagú család, ahol két kereső és két eltartott van.

A menedzserek részére fizetésen kívül nyújtott juttatások

Ezek a fizetésen kívül nyújtott juttatások általában „olcsóbbak” a vállalkozás részére és a menedzser részére egyaránt. A vállalkozás ezek után csak részben fizeti meg azokat a közterheket (44 % társadalombiztosítási járulék, 5,3 % munkáltatói járulék), amelyeket a keresetek után egyébként fizetni kell. A

4. táblázat

Munkakör	Éves kereset forintban	USD* szorzó	Éves kereset USD-ban
01 Vezérigazgató (igazgató)	2606400	78,75	33097
02 Gazdasági igazgató	1846800	78,75	23451
03 Iparban foglalkoztatott fizikai dolgozók	283200	78,75	3596

Forrás: 01–02 soeokhoz: HVG 1993. évi május 29-i szám 28. p., 03 sorhoz: Statisztikai havi közlemények 1994. 2–3. szám 12. p., KSH Bp. 1994

A magyar átlagkeresetek USD-re történő átszámítása után már összehasonlíthatjuk a nyugat-európai és magyar átlagkereseteket.

Az 5. táblázat adataiból levonható fontosabb következtetések:

- A vezérigazgatók és gazdasági igazgatók USD-ben mért éves átlagkeresete Németországban 6,7 illetve 5,8 szere-

menedzser is jól jár, mert ezeknek a juttatásoknak csak egy része SZJA- és járulékköteles. Az adózási jogszabályokat folyamatosan változtatják, általános törekvés, hogy a közteherviselés szellemében lehetőleg minden jövedelmet megadóztassanak. Úgyis fogalmazhatunk, hogy az adóhivatal „üldöző verseny” folytat a jövedelmek adóztatása érdekében, de ebben a versenyben legalább egy év előnye van a vállalkozásoknak

5. táblázat

Munkakör	Németország	Portugália	Magyarország	Németország/Magyarország	Portugália/Magyarország
01 Vezérigazgató (igazgató)	223169	90148	33097	6,7	2,7
02 Gazdasági igazgató	136585	64802	23451	5,8	2,8
03 Ipari munkás	29093	12509	3596	8,1	3,5
04 Ipari munkás kereseti aránya	7,7	7,2	9,2	–	–

Forrás: HVG 1993. május 29-i szám 29.pl.

* Havi deviza középfolyamok átlaga

(például ruhapénzek, étkezési hozzájárulások, üdülési hozzájárulások adóztatása).

Tekintsük át ezeket a juttatási formákat, illetve azok gyakoriságát. A gyakoriság azért érdekes, mert nem minden vállalkozás ad ilyen juttatást. Ez megállapodás kérdése, amit a munkaszerződésben szabályoznak.

A juttatások a beosztáshoz is kötődnek. Például a gépkocsihasználat gyakorisága az egyik felmérés¹ alapján a következők szerint alakul:

A vállalkozásnál elnöki vagy általános igazgatói munkakörben dolgozók 82 %-a jár vállalati autóval, az igazgatóhelyetteseknél ez az arány 41 %, kereskedelmi igazgatóknál 51 %, kereskedelmi középvezetőknel 31 %, üzletkötőknel 35 %. Nem kereskedelmi vezető beosztásban dolgozók 54 %-a kap vállalati autót.

Az 1993. évre vonatkozó megállapítások

□ A különböző felmérések alapján adódó vezetői átlagkeresetek jelentős eltérést mutatnak. Az eltérés a felmérés adatbázisának különbözőségeiből, a reprezentáció fokából adódik. A Munkaügyi Minisztérium felmérése alapján az első számú vezetők (vezérigazgató, igazgató, ügyvezető igazgató) havi átlagkeresete 107,4 ezer Ft/hó, ugyanez az adat a Price Waterhouse szerint 391 ezer Ft/hó. Hasonlóan nagy az eltérés a két felmérés között az igazgatóhelyettesek esetében is. A Munkaügyi Minisztérium felmérése szerint 115,4 ezer Ft/hó, a Price Waterhouse szerint 248 ezer Ft/hó.

□ Jelentős eltérés van az első számú vezetők helyetteseinek átlagkeresetében is. A Price Waterhouse felmérése szerint (3. táblázat) a különböző beosztású igazgatóhelyettesek közül a

6. táblázat

Menedzsereknek nyújtott fizetésen kívüli juttatások gyakorisága százalékban

Megnevezés	1992	1993
Vállalati gépkocsi	46,9	46,2
Gépkocsi átalány	18,6	18,5
Ruhapénz	21,5	24,4
Étkezési hozzájárulás	76,7	78,2
Utazási bérlet	8,0	8,3
Lakásbérleti díj	2,0	1,4
Építési kölcsön	2,3	2,1
Egyéb	4,3	4,1

Forrás: HVG 1993. május 29. 28.p.

A 6. táblázatban nem szerepel, de más felmérésekben megtalálhatók még az alábbi juttatási formák is:

- részvény, vagyonjegy, üzletrész juttatása,
- reprezentációs keret,
- önszegélyező pénztár, életbiztosítás,
- üdülési hozzájárulás,
- extra szabadság,
- képzési hozzájárulás (vegyes vállalatnál nyelvi képzéshez),
- lakásbérleti díj térítése (vegyes vállalatnál külföldiek részére).

Ezeknek a juttatásoknak az összegét valamiféle havi átlagban kifejezni szinte lehetetlen, mert egyrészt nem minden vállalkozás fizeti mindegyik juttatási formát, másrészt a fizetett juttatások összege is rendkívül eltérő.

Véleményem szerint a felső szintű vezetők részére kifejezett juttatások összege elérheti az átlagkeresetük 25-30 %-át.

A fizetésen kívül nyújtott juttatások a nyugat-európai gyakorlatban is ismertek. Itt is van szolgálati autó, itt is adnak vállalati részvényt. A legnagyobb cégek élén álló szupermenedzserek kiugróan magas jövedelme éppen a juttatásként kapott részvények alapján élvezett osztalékból adódik. Ez sok esetben többszöröse is lehet az alapfizetésnek.

pénzügyi (gazdasági) igazgatók átlagkeresete a legmagasabb (300 ezer Ft/hó), míg a humán (munkaügyi) igazgatók átlagkeresete a legalacsonyabb (189 ezer Ft/hó).

□ A vállalkozás nagysága (volumene) alapvetően meghatározza az első számú vezetők alapbérét, és ezen keresztül a havi átlagkeresetét is, amint ez a 2. táblázatból megállapítható. Az ezer fő feletti létszámot foglalkoztató nagyvállalat vezérigazgatójának a havi átlagkeresete (200,5 ezer Ft/hó) 2,5-szerese a húsz-ötven fő létszámmal dolgozó kisvállalat igazgatója keresetének (80,9 ezer Ft/hó).

□ A Nyugat-Európában dolgozó menedzserek átlagkeresete 1992-ben többszöröse volt a hazai menedzserek átlagkeresetének. A legmagasabb átlagot jelentő Németországban a vezérigazgatók 6,7-szeresét, a gazdasági igazgatók 5,8-szeresét keresték a magyarországi átlagnak. A legalacsonyabb átlagkeresettel bíró Portugália esetében ezek az arányok 2,7, illetve 2,8-szeresek.

□ Az első számú vezető és az ipari munkások átlagkeresetét összehasonlítva Magyarország vezet 9,2-szeres arányával (5. táblázat), Németországban 7,7-szeres, Portugáliában 7,2-szeres az arány.

1993-ra vonatkozóan nem állnak rendelkezésemre a nyugat-európai menedzserfizetések adatai, így erre az évre csak a hazai átlagkeresetek arányait vizsgáltam. Összehasonlítva a fizikai foglalkoztatottak és az első számú vezetők havi átlagkereseti arányait, ezek a vezérigazgatók esetében a következők:

- a Munkaügyi Minisztérium felmérése alapján 9,6 szerez,
- a Price Waterhouse felmérése alapján 18,7 szerez.

□ A vezetők és a fizikai foglalkozásúak kereseti arányainak vizsgálatánál nem szerepelnek a fizetésen kívül kapott juttatások. A dolog természeténél fogva e juttatásokat elsősorban a vezetők kapják, így ez a jövedelmüket lényegesen nagyobb arányban növeli. Ezt figyelembe véve a tényleges jövedelmkülönbségek, jövedelemarány-eltérések jóval nagyobbak az előző pontban kimutatottnál.

A teljesség kedvéért azt is meg kell említeni, hogy a SZJA sávós és progresszív volta miatt a nettó kereseti arányok valamivel kedvezőbb képet tükröznek a fizikai foglalkozásúak „javára”.

Javaslatok

1. Ahhoz, hogy megbízható, objektív képünk legyen a vezetők átlagkeresetéről, teljes körű adatfelvételt kellene bizonyos időközönként (két-három év) megvalósítani. A most végzett elemzés is megmutatta, hogy milyen nagy eltérések vannak a különböző felmérések alapján számított kereseti adatokban. A teljes körű felmérés adataiból azután, megfelelő ismérvek (tulajdonforma, vállalatnagyság, nemzetgazdasági ágazat) alapján csoportosítva azokat, megbízható elemzések lennének készíthetőek.

2. Ajánlani kellene minden Magyarországon működő vállalkozás számára az ÁV Rt által kidolgozott, hét vállalati kategória alapján differenciált havi alaphér besorolást.⁴

3. Ugyancsak ajánlani kellene az ÁV Rt által előírt 50 %-os prémiumüfelsőhatárt, illetve prémiumfeltételeket⁴ – külön

nös tekintettel az állam felé fennálló tartozások (adók, társadalombiztosítási járulék stb.) tartós nemfizetése esetén.

4. Ajánlani lehetne továbbá a legmagasabb havi átlagkereseteknek (vezérigazgatói átlagkeresetek) a mindenkor érvényes minimálbér bizonyos többszörösében történő behatárolását.

Úgy gondolom, hogy nemzetgazdaságunk jelenlegi helyzetében foglalkozni kell a kiugróan magas kereseti arányok kérdésével. Nemzetgazdasági szinten, tehát országos átlagban a vezérigazgatók és a fizikai foglalkozásúak keresetarányai

- a Munkaügyi Minisztérium felmérése szerint 9,6 szerez,
  - a Price Waterhouse felmérése szerint 18,7 szerez.
- A vezérigazgatók havi átlagkeresetét és a 10500 Ft-os minimálbért összehasonlítva az arányok a következők:
- a Munkaügyi Minisztérium felmérése szerint 19,1 szerez,
  - a Price Waterhouse felmérése szerint 37,2 szerez.

Természetesen az országos átlagok alapján számított kereseti arányok csak jelzés értékűek lehetnek, hiszen minden átlag mögött nagy a szóródás. A tényleges kereseti arányokat csak egy adott vállalat szintjén lehet érdemben megítélni.

Véleményem szerint, a jelenlegi gazdasági helyzetben átmenetileg az ajánlásokon is túl lehetne lépni bizonyos esetekben. Például a felső szintű vezetőknel prémiumkizáró vagy -csökkentő feltételként elő lehetne írni az állammal szembeni kötelezettségek nem teljesítését, vagy a csődeljárás megindítását.

Éz az átmeneti helyzet csak addig tarthatna, ameddig a kvázi piacgazdaságból valós piacgazdaság lesz, bele értve ebbe az állammal szembeni kötelezettségek teljesítését is.

Az 1994. évi tendenciák

A Price Waterhouse nemzetközi pénzügyi és számviteli tanácsadó cég a saját ügyfelei körében az elmúlt évhez hasonlóan 1994-ben is reprezentatív felmérést végzett a vállalati felső vezetők kereseti és jövedelemadataira vonatkozóan. A vizsgálat keretében közel négyszáz vállalatot kérdeztek meg, ame-

7. táblázat

Megnevezés	Havi átlagkereset forintban	
	1993-ban	1994 várható
Vezérigazgató	391000	450000
Kereskedelmi és marketing igazgató	228000	285000
Gazdasági igazgató	300000	300000
Termelési igazgató	295000	280000
Fizikai foglalkozásúak	20916	25500

Forrás:

- Az 1993. évi adatoknál: a tanulmány 3. táblázata
- Az 1994. évi adatoknál: - vezetők esetében a Price Waterhouse felmérése,
- fizikai foglalkozásúaknál kb. 22 % növekménnyel számoltam 1993-hoz képest.

lyeknek körülbelül egytizede küldte vissza a kérdőívet. A kérdőíveket visszaküldő gazdálkodó szervezetek gazdasági ágak szerinti megoszlása a következő volt:

– ipari termékeket termelők	31 %
– kereskedelmi és ipari szolgáltatók	30 %
– fogyasztási cikkeket termelők	21 %
– kereskedelmi bankok	18 %

A felmérésben részt vevő vállalatok között külföldi, magyar és vegyes tulajdonosú vállalatok egyaránt megtalálhatók. A felmérés eredményéről készült publikáció a Magyar Hírlap 1994. évi december 1-jei számában jelent meg, Dely Tamás: „Kinek mennyi a jövedelme a magyar és külföldi cégeknél” címen.

A Price Waterhouse felmérései alapján a vállalati felső szintű vezetésben dolgozó menedzserek havi bruttó átlagkereseti adatait lásd a 7. táblázatban.

A táblázat adataiból levonható legfontosabb következtetések a következők:

1. A vezetői átlagkeresetek 1993. évihez viszonyított növekedése alatta marad a fizikai foglalkozásúak átlagkeresete várható 22 %-os növekedésének. A legnagyobb növekedés a vezérigazgatók esetében várható, ez 15 %.

2. A vezérigazgató és az igazgatók kereseti arányai a vezérigazgató „javára” változnak, de változatlanul a gazdasági igazgató átlagkeresete a legmagasabb.

3. A vezérigazgató átlagkeresetét összehasonlítva

a) fizikai dolgozókéval, az arány
1993-ban 18,7-szeres
1994-ben 17,6-szoros

b) a 10500 Ft-os minimálbérrel, az arány
1993-ban 37,2-szeres
1994-ben 42,9-szeres

Irodalmi hivatkozások

- 1 A bankárok többit keresnek (Figyelő menedzszerpiac melléklet, 1994. március, 9. p.)
- 2 Óri János: Az 1993. évi kereseti arányok. Munkügyi Szemle, 1994. 7–8. szám, 2–10. pp.
- 3 Európai menedzszerfizetések – Fej és sírás. HVG 1993. május 29. 28–29. pp.
- 4 Átlagos milliók, szigorú feltételek. Figyelő menedzszerpiac melléklet, 1994. április 1. p.

E számunk szerzői:

Dr. VARSÁNYI Judit egyéni vállalkozó, adjunktus, BKE; **dr. KATITS Etelka** adjunktus, Pollack Mihály Műszaki Főiskola; **MÉSZÁROS Ágnes** tanácsadó, IFUA Horváth & Partner Kft.; **KŐSZEGHY Attila** ügyvezető igazgató, Kőszeghy Építészeti Bt.; **dr. SUTUS Imre** kandidátus, egyetemi tanár, Pénzügyi és Számviteli Főiskola Zalaegerszegi Intézete; **KAJÁRI Karolina** PH.D. hallgató, PATE Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar; **SOMOGYI Sándor** egyetemi tanár, PATE Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar; **dr. KOCSONDI József** kandidátus, tanszékvezető egyetemi docens, PATE Georgikon Mezőgazdaságtudományi Kar; **HORVÁTH Tamás** főmunkatárs, MOL Rt.